

Pláss fyri sosialismu í norsku minnilutastjórnini

17. mei í ár fekk Noreg nýggja stjórn eftir at stjórnarkreppa hevði verið. Forsætisráðharrin sum tá var — Per Borten —

**DANSKI BLAÐMAÐURIN
FLEMMING CHRISTIANSEN
HEVUR HAVT PRÁT VIÐ
JAVNAÐARMENN
Í NORDANLONDUM**

hevði í flogfari vist formanninum fyri norsku mótmæliss-rørsluni móti EEC, nokur loyni lig skjól um felagsmarknaðin.

Hóast tað sita vit enn í dag og grunda um hetta var tann beinleiðis orsøkin til at samgongumenninir í stjórnini hjá Borten kravdu, at hann skuldi leggja frá sær. Rætta orsøkin mundi heldur vera, at stjórnarsamarbeiðið ikki var sum teir kundu hugsa sær tað, og grundarlagið undir samarbeiðinum var ikki til staðar longur.

Istaðin kom so Arbeidara-flokkurin í stjórnina, og skipaði eina minnilutastjórn.

Bratteli-stjórnin hevur ikki nógvá makt, og kann setast frá tá tað líkar teimum borgarligu flokkunum.

Gott arbeiði

— Hvussu greiðir ein arbeiðið í tilikum fori og hvussu hevur arbeiðið verið higartil?

— Tíðin, sum longu er liðin, er gingin sum vit kundu vænta, sigur Trygve Bratteli, men nakra veruliga roynd er stjórnin ikki enn sett í. Um teir borgarligu flokkarnir fara at royna stjórnina og hvussu sterk hon fer at roynast vita vit ikki, men tað sum vit hava lagt dent á hesar mánaðarnar er eitt gott arbeiði í stjórnini, og at fáa mál fram í Stórtinginum, sum vit halda krevja eina loysn.

Vit vita, at vit eru í minniluta

— Kann ein rokna við, at mál av prinsipiellum týðningi koma fram áðrenn 1973?

— Eg veit tað ikki. Vit eru jú greiðir yvir at vit eru í minniluta, og um tað í Noregi í dag ikki er grundarlag undir aðrari stjórn gera vit sjálvandi fyrireikingar til tilik tiltøk.

Vit eru tó noyddir at arbeiða annarleidis nú vit eru í minniluta, enn vit vildu gjørt, um vit høvdu meirluta í stórtinginum.

Moderatur politikkur

— Vil tað siga, at tit vilja føra ein varnan og moderatan politik, í hvussu er í fyrstu atlogu?

— Vit eru settir yvirfyri rúgvu av uppgávum, sum eru komnar av teirri stóðu Noreg er í og somuleidis teirri stóðu Arbeidaraflokkurin er í, og skrána hjá flokkinum vilja vit eisini taka við. Vit fara at

skrá hvat vit vildu gera teir fyrstu 100 dagarnar.

100-daga skráin var illa við farin av teim borgarligu, og hetta vóru vit eisini fegnir um. Men vit vóru greiðir yvir, at okkara 100 dag skrá bert var ein partur av skrá floksins sum skuldi gjøgnumførast eftir teimum fyrstu 100 døgnum. Tað sum hendi var so tað, at borgarligu flokkarnir fingi meirluta og skipaðu

Trygve Martin Bratteli, forsætisráðharri. Føddur 11. januar 1910. Hvalaveiðumaður 1926-27, bygningrarbeidari 1928-33, blaðstjóri 1934-40, bygningrarbeidari 1940-42, fíggiarmálaráðharri 1951-55, ferðslumálaráðharri 1960-63. Limur av norska Stórtinginum frá 1950. Formaður fyri stórtingsbólki arbeidara floksins frá 1964, næstformaður í Arbeidaraflokkinum 1965-65, formaður floksins frá 1965.

royna at taka hvørt einasta mál upp og lýsa tað frá okkara sjónarmiðum og hvussu langt vit koma við hvorum máli, hongur alt av, hvat Stórtingið sigur.

— Undir valstríðnum kom Arbeidaraflokkurin fram við eini 100-daga skrá, har málini vóru sett upp sum flokkurin vildi loysa. Er tað moguligt nú at fáa nokur av teimum meiri prinsipiellu málunum samtykt?

— Í 1969 vóru vit greiðir yvir, at tað kundi henda ein broyting í samansetingini í stórtinginum og somuleidis í stjórnini, og vit legdu eina

stjórn, og hetta høvdu vit ikki roknað við.

Hóast tað rokni eg við, at tá 100 dagar eru farnir eru vit forir fyri at leggja eitt rettiliga gott yvirlikt fram yvir tey mál, sum vit vilja fremja í hesi minnilutastjórn vit nú sita í.

Politiskir sannleikar

— Ein freistast til at spyrja Arbeidaraflokkinn um — hann heldur vil sita í stjórn og taka stórt fyrilit við meirlutanum — andstöðuni — ella at sita í

andstöðu og arbeiði midvist eftir flokkskránni?

— Veruleikin í politikki setur ikki altíð ein yvirfyri hesum vali. Tað var einki val vit høvdu í mars mánað, tá tað ikki longur var grundarlag fyri meirlutastjórn. Einasti møguleikin tá var, at henda stjórnin sum nú er, kom til.

Ein flokkur sum okkara má bæði taka við teimum møguleikum sum sýnast góðir og vánaligir. Eg veit frá teirri tíðini vit sótu í andstöðu í háltvætta á, at hetta gevur eisini einum flokki høvi til at arbeiða midvist eftir síni skrá.

Pláss fyri sosialismu

— Verður í hesi stjórn, sum er í minniluta, pláss og tíð at hugsa um sosialismu?

— Sum eg skilji við demokratiska sosialismu skal mitt svar vera ja.

Tey krøv eg seti til eitt samfelag hevur fyrst og fremst nakað at gera við víðurskiftini millum menniskju. Hetta er at mótarbeida ella minka klassamun, tað at skapa frælsi fyri vanlig fólk, tað at skapa somu møguleikar fyri øll líka frá barnsbeini o. s. fr. Tá tilkirk spurningar eru loystir haldi eg meg kunna siga, at samfelagið er vordið meira socialistiskt. Í teirri merking eg havi fyri demokratiska sosialismu.

Felagsmarknaðurin

Arbeidarafloksstjórnin hevur sagt seg sinnaða til at Noreg fer upp í felagsmarknaðin. Halda tygum, at tað verður møguleiki at fora sosialdemokratiskan, socialistiskan politikk í einum felagsmarknaði?

— Um eg ikki var av hesi áskoðan var eg heldur ikki fyri at Noreg tók upp samráðingar við felagsmarknaðin. Vit hava lagt stóran dent á — og gera tað enn — at gera okkum greitt hvat ein møguligur limaskapur vil ávirka møguleikar okkara at halda fram við einum politikki eftir skrá okkara og stavnhalði.

Eg eri av teirri áskoðan at tað verður helst leittari at samarbeiða við hinar javnaðarflokkarnar um vit vera limur av felagsmarknaðinum.

Fólkaatkvøða

— Í Noregi kann ein ikki sum í Danmark senda spurningin um luttøku í felagsmarknaðinum til bindandi fólkaatkvøðu — bert til eina vegleiðandi. Um tygum eru forsætisráðharri tá úrslitið av fólkaatkvøðu umi liggur greitt, vilja tygum tá gera eftir úrslitinum av hesari.

— Eg eri ikki heilt visur í at tað í Noregi ikki kundi verið gjørt ein bindandi fólkaat-

kvøða. Hetta er ikki skrásett í grundlógini, men tað er ongantið enn roynt, at gera eina bindandi fólkaatkvøðu.

Tað, sum hevur verið roynt av og á — tó ógvuliga sjáldan

**JAVNAÐAR
MENN
Í
NORDAN
LONDUM**

— er ein vegleiðandi fólkaatkvøða.

Tað er greitt, at um úrslitið visir seg at tað er ein stórus meirluti aftanfyrir sjónarmiðið, verður tað helst fylgt.

Ikki bindandi

— Kundi tað hugsast, at leittari var at fingist við eitt tilik mál um grundlógin varð broytt og ein bindandi fólkaatkvøða varð hildin?

— Eg eri ikki heilt visur í, at tað danska dømið er tað einasta rétta. Eg haldi, at tann fólkaræðsliga skipanin er meir bundin av ábyrgdarfullum fólkum og forsamlungum enn av fólkaatkvøðum.

Staturin og oljan

— Í 1. meirøðu tygara søgdu tygum, at ein av fyrstu uppgávunum hjá stjórnini var at gera ein norskan innaðarpolitikk og tygum nevndu „oljupolitikk“. Vildu tygum gingið inn fyri at norsk staturin tekur sær av tí oljunni, sum er at finna í Norðsjónum?

— Eg haldi ikki, at staturin í løtuni kann seta eitt tilik stórt apparat í gongd og heldur um ikki tey fyrstu árin. Tað er eftir minari áskoðan fyrst og fremst umráðandi at staturin hevur eitt trygt eftirlit við tí, sum har fer fram. Vit eru ikki hugaðir fyri at tað skal bliva til nakað klondyke har menn hava funnið olju, so er tað avgerandi at staturin veit hvat fyrferst, hóast fleiri oljufelag hava verið við til kanningarnar og kunnu nú hvørja løtu fara at fáa oljuna úr botninum.

— Men kunnu tygum sum javnaðarmaður vera nøgdur við, at krivatkapitalisman vinnur almikið av peningi uppá norskt náttúruríkidømi?

— So einfalt kann tað tó ikki sigast. Víðurskiftini eru háttátt soleidis í dag, at norsk staturin hevur ongar tekniska møguleikar til at fara undir eitt tilik verk. Í dag eru vit noyddir til at nýta tær teknologisku royndirnar, sum tey stóru oljufelagini hava.

Næsta leygardag práta vit við Johan Nielsen